

Իշպուհ եատիկեաբ եախօտ Գրաաթը
Էրմէնիան նաւ լիաաէճիք պաղը ալիմ-
էրին աաապ ու ախաղա տալիբ եաղ-
աղը լաարը մէշուր Թէֆէքըրլէր վէ
հիքեաէլէտէն իպարէթ օլուպ գըթա
պէ գըթա նէշր օլունաճագ վէ զաթէն
պիրինճի գըթաաք 48 սաֆիֆէտէն միւ-
ռէթէճէպ ալըգ Թիւրքէն լիւսնընտա
վէ երմէնի ճրուփաթլէնտա տէրճ օլուպ,
հէր քիթպահը տիւքըրնալընտա վէ
շաղէթա սաթախալոր եէտիտէն 40 աը
աաբաեա սաթ ղումագաա աթր :

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԺԱՄԿՈՉ ՎԷՒ ԳԻՒԼՈՒ

Հէր քէս կէօրտիւկիւնիւ վէ իշիթ. տիկինի պիտիւրէպիւր :

Պաշգաւ եւրէրտէ, քիմ պիւրիւնէ կիւղէլ սէսլի վէ էօքիւղ սէսլի վէ մա. գամլը ժամկոչար վար տըր, պիղ ան. ճագ Սամաթեա տա պիւր այտան պէրու տիկինէքտէ օլտուղուսուղ պիւր սէմա. վի սէս վէ մագ ամտան տօլտեք, սէմ. թիմիլ թաղ. խորհուրդուսնա իղհարը թէշէքքիւրէ պօրծուեուղ :

Նէ կիւղէլ ատէթ, քիլիսէտէ, ճէօ. մաթլըն գուլղընա թաթլը կէլսին իշին, էն զիւտտէ սէսի կիւղէլ չօճուղ. լար վէ տըրացուլար արանլաղը, վէ խասսէթէն տէրս տալի վիւրիտիկի հալտէ, ժամկոչարա կէլլնտիկի թագ. տիրտէ իսէ, տահա տօղրուտան տօղ. րուեա քէնտի խմինի կիւղէլ թէ. լաֆիլու իտէմէ, էն տառաւար ժամկոչ իտիւրէք, ստպահըն թաթլը սուս. լուղուտա ճէօմաթը ուլղուտանտա թաթլը պիւր տուլղուեա, ետնի Ալլա. հա իպատէթէ տալէթ իթմէք իշին, հիւ պիւր մուղիգա վէ մագամա մուվա. ֆըգ օլմաեարտգ, մանտա կիպի պա. ղըլթաթըլըմագտա տըր :

Հէյէ, տօղրուտու, պիղ քէք մէմ. նուս օլմագտաեղ, չիւնքի միւսիւ քը. րիսիւտանի կիպի պիւր զաթըն էօրէթ. տիկին, մէլէքէր լիսանքնա չալէսթէ երգլէրի, վէ ալէլիտուսու պու կիւն. լէրտէ Ագապեան չալիւրտանքնա թա. լիմ իթտիրմէքտէ օլտուղու Ալլուեա նամ պիւր հայրէթէնիկ ուուեաք ալ. չամ սապահ ալիյնէտիքտէն սօնրա, սա. հէր վաղթլնտէ տալի, մէրգուլ ժամ. կուլուն սէսինի տիկինէքտէ, պու պապտէ պաշգաւ պիւր չէ.յ տէլէմէ, իպ. իլլա, կէրէք պիւրի վէ կէրէք պիւրիւն միլլէթիմիլի, չու պօշ, վէ ատէթա պիւր րէգալթ սանըլմուեա սէգա պու. լունան առթթտէն Ալլահ գուրթաթըն տէ.յի տուա իտէրիլ :

Իշէր չու առէա չիւրքին վէ միւնա. սիպէթսիլ օլտուղու հալտէ տալի, ճիւղիճէ պիւր ֆալիտէ, ի մուճիպ օլմագ. տա օլա տա իտի պու գատուր էսէֆ իթ. մէլ իտիլ, հօլ պու քի, հէր քէս պի. լիւր, վէ հէր քէս քէնտի չալսանտան ալարագ չէհատէթ իտէպիլիւր քի, ժամ. կոչ սէսիլլէ վէ եախօտ ժամկոչ վագ. թընտա տէ.յիլ էն զիւտտէ միւսաառտէ. լի վագթլթա պիւր քիլիսէլէրտէ քիմ. սէ պուլունմագտա տէ.յիլտիւր, վագաա. պուլունտանտա պէօլիւր էսէֆ իտիլէճէք հալ օլալուղ, պիւր տառաւ հէր գալղիլ մէղհէպտէն օլուր իսէ օլուրն, հիւ տէ. յիլ իսէ պօշա կէլիւրմէքտէ օլտուղու բաղար կիւնլէրի քէնտի իպատէթիւս. նէսինէ կիւնլէրէ պօրծուեու էտա իլլէ. մէլի տիր, էսիլ վագթլթա հէր քէս գօշար իմիլ, լաքին չիմտի վագթլթ տէ. յիլիմիլ, վէ էհալի պիղպիլթըղա վէ տուլղուսուղուղա տիւլմիլ տիւր, ար. թըգ պուլունտան պէօլլէ ժամկոչ սէսիլլէ քիլիսէլէրտէ ատամ պէլլէմէք տիւլա. նէլիք տիր, ճէօմաթլըն գալպիւտէ Ալլահանի մուհապպէթ ուեանտըրքը եօլար տիւլիւնիւլմէլի տիր :

Պիւր քէրէր Լիլրօպալըլարա տիգգաթ իտէլիմ, մուղիգանքն էն կիւղէլիւնի քի. լիսէլէրտէ չալըլմագտա, սէսլէրին էն թաթլըլարըն վէ էն զիւտտէ թա. լիսիլէրինի քիլիսէլէրէ տալէթ իթ. մէքտէ, վէ էն զիւտտէ թէմիլլիկի վէ լմէրպիլէլի թալլու ու հարէքթիլէրի քիլիսէլէրտէ արաեղա իճրա իթմէքտէ տիւրէր :

Պիղտէ իսէ, հէր ճիհէթլէ պուլունն մուղալիլի կէօրիւմէքտէ տիր, ժամ. կոչտան պաշաեարագ հիւ պիւր նիղամ վէ գալտէ թաշթընտա օլմաեան սէս. լէր, չօք տէֆա պիւրպիւրինէ գարըլմագ. տա, օլ սէմալի վէ հէման աղ միլլէթ. տէ էմալի պուլուննան երւքսէք տու. ալար վէ շարականլար, քէնտի երւք. սէքլիքէրինի զայպ իթմէքտէ, էն զի. եառէ թէրպիլէսի, նէգաքէթի վէ թէ. միլլիկի վէ կուսթօսու աղ ասամլար քիլիսէլէրտէ խըմմէթ իթմէքտէ օլ. տուգտան պաշգաւ, ճէօմաթտան էք. սէրի իսէ, քիլիսէ տէրուսինտէ իպա. ղը լաղըմ կէլէն պին տէրէճէ իղղ ու հիւրմէթ, թէրպիլլէ վէ թէմիլլիկին, պէլքի պիւր տէրէճէսի իպաղընա պիւր տիգգաթ իթմէքտէ տէ.յիլ տիր :

Պիղ իսալահաթ իսալահաթ, վէ թէ. գատիլմ թէգատտիլմ տէ.յի պա. ղըլմագտա օլտուղուսուղ հալտէ, էն. մէք իլմէք, վէ կիլիսէք գուլանմագ. տան պաշգաւ հիւ պիւր ճիհէթլէ եէնի պիւր չէ.յ գապուլ իթմէ.յիպ, իլլա էս. կիլիքտէ գալմագլըլը իտտաա իթ. մէքտէ.յիլ. վէ պու եօլ իլէ իսալահաթ վէ թէգատտիլմ նասըլ կէօրիւլէպի. լէճէք տիր, սալա աղլըմը իլլէմէքտէ. հիւ պիւր իլէ եարամագտա օլմաեան, վէ մէղհէպէ հիւ պիւր մաշղուրու պու. լունմաեան պիւր ժամկոչ պաղըլթմագ տաթթիմիլիտէն, հիւ պիւր սէմիլն թագ. խորհուրդուսնա, աղըլարը իրտիկի, վէ պիլիմ իլէ պէրապէր պօշ վէ աեղպ պիւր չէ.յ օլմաթընա քէնտիլէր տալի չէհատէթ իթտիլլէրի հալտէ, վագ լէլիլիլէմէտիկիմիլ թագ. տիրտէ, քիլի. սէճէ լաղըմ կէլէն, վէ վագթ ու հա. լէ ուլղուն օլան իսալահաթլարը կէօրէ. պիլմէք, աճէպա նասըլ միւմքին օլա. պիլէճէք տիր, քիմ պաշաեարագ տըր, վէ նէրէտէ պաշաեարագ տըր :

Իհալիտէ, եէնի տուլղու վէ եէնի կուսթօ սահիպ թագըլար քէ.յտա օլ. մաեա պաշաեար տըր. վէ հալիլլէ, կիւնտէն կիւնէ պու թագըլարըն սա. եըք արթմագտա օլաեա տըր, պու. լար, նէ էօլլէ էվլէլէր կիպի էրքէն. տէն քիլիսէ.յէ գօշապիլիլլէր, նէ ալ. լը սաաթ քիլիսէտէ վագթլթ կէլիլլէ. պիլիլլէր, նէ էօլլէ աճէլ աճալիպ սէս. լէրի տիկինէ.յէպիլիլլէր, նէ էսիլ խա. սըր վէ եա քիլիմ իւղէրինտէ տէլէ կի. պի տիլ չէօքիւպտէ օթուրապիլիլլէր, նէ պիւր գալ սաաթ աեաղ իւղէրինտէ տիլիլլէք, էօթէքինի պէրիքինի սիլթէմիլն իշիտէպիլիլլէր, նէ գաաա վէ պահարանա կիտիպ տէ գուղու սէ. վիլի կիպի տէնք ալթընա կիւրէպիլիլ. լէր, նէ խորան իւղէրինէ չըգըպ տա րէլիլ օլապիլիլլէր, նէ խալգ իլիստէ տուրուպտա րագը, շարապ վէ . . . գօ. գուսու չէքէպիլիլլէր, նէ քէհէ թօք. լաեապիլիլլէր, վէ նէտէ թագաղը. լար վէ գանձանալըլար օրտուսունա եօլ վիլիլլէր, վէ զայրիհիւմ, վէ զայրիհիւմ :

Քիլիսէճէ պիլիլլէր իսալահաթ միւհ. թաճըլ :

ՍՈՆ ՀԱՎԱՏԻԱԼԷՐ

ԱՎԱՐԻՒՄ-ՄԱՃԱՐ
Վիլէնա, 7 հոկտ.
Պօրտաա հալէա թէրէտտիւտ միւ. շահէտէ օլունմագտա տըր :

Իմէրաթիլ իլէ սալքի քեաֆիլէ.յի վիւքէլար, Բէլլիսեա կիլիմէք իւղ. րէ եօլա չլ գաթլար. օրաաա, մուհիմ մաառէլէր իւղէրինէ մէլլէրէթ իտիլ. ճէք տիր :

Սիւնք, 7 հոկտ.
Պօնաաա հայիլանլար իլիսէ խաա.

Թալըգ տիւշտիւ :
ՅԻՄԱՍԱ
Բարիս, 7 հոկտ.
Ոսմանլը—Գարաաաղ սինօրլարընտա վուգու պուլան գալղալարա, էհլի տիրլումաթլար աալա էհէմմիլէթ վիւ. մէմէքտէ տիրլէր :

Մարէշալ Պաղէնի մուհաքէմէսինէ պագաճագ օլան հարպ տիլանը թէշ. քիլ օլունտու, Ժէնէրալ Սիսէ.յ, տի. վանը մէղքիւրէ, րէ.յիս նասպ օլուն. տու :

ԻՍԲԱՆԵԱ
Մատրիտ, 7 հոկտ.
Սայ քի քեաֆիլէ.յի տիւքքեանլար գաթալը տըրլար, պու սուրէթլէ, տիւքքեանլար իւղէրինէ վագ օլունան իշարէթ թաշթալարընտան ալընմագ. վիլիլիլէ գաթալը րօթէլթօ իթմէք իսթէմիլլէր տիր :

ՏԱՆԻՄԱՐԳԱ
Գօրէնհալ, 7 հոկտ.
Գըրալ հաղըթլէրի, պու կիւն պիղ. գաթ Բէլլիլլէնա նամ միլլէթ մէճիսինի քիւշաա իտիպ, պու միւնասիպէթլէ ի. րաա իլլէտիլի նուլթուսունա, հիւքիւ. մէթիլին, Շըլլէտ հիւքիւմէթի իլէ միւ. նասէպալթ մօսթանէտէ պուլունմագ. տա օլտուղուն վէ սայիլ տէլլէթլէր իլէ ճէրէեան իտէն միւնասէպալթն տա. խի հէր պիւր խուսուսաա թէպտիլ օլ. մուշ օլմաաղըլը պիլտիրտի, Գըրալ հաղըթլէրի, Շըլլէտ մէմէլէսինի խօշուտ օլունմագ. սուրէթլէ թէս. վիլլէ օլունմագըլը հագգընտա էմիլլէ. թի գալիսի պուլունտուղուն պիւ. տիրլիլ տիր :

ԻԹԱԼԵԱ
Րօմա 7 հոկտ.
Գալիլէն պիլտիրիլլիլինէ նէգաթէն, գեաապալթաա Պօնալըն մէճիսինէ. թի, Բօմաաա գալմաաք իլին բաբա հաղըթլէրինի գանտըլմագտան ի. պարէթ տիր :

ՍԸՐՊ
Գըրալիւլթէվալ 7 հոկտ.
Բրէնա Միլան, նիղալմալմէ.յի պագը պագլաեաճաղընա տայիլ եէմին վիւ. տի :

Մ. Բարապիպէրօլիլ նամ պանքէր, Բաբուրլինա նամ միլլէթ մէճիսինէ, րէ.յիս վէ իլլանօլիլ տալի րէ.յիս սա. նի նասպ օլունտուլար :

ԹԻԻՃՃԱՐԻՅԻ

Իլլըրրուլ 8 հոկտեմբեր

Միտիլիկ Նիւս Որլէանս բամուղու, 10 1/3
Պու կիւնքի սաթըլ 20,000 պալէա
Բիսպա դալի

ՍԱՐՐԱՅԻՅԻ

Բարիս 7 հոկտ.
Խահալ ումուլի 55 60
ԳԱԼԱԹԱ ԲԻԱՉԱՍԸ
Խահ. Ում. 26 սեպտ. ախամգար 57-29
» » 27 » սապահ ալ. 57-28
» » » սաաթ 5 57-29
Խաթիլարա 1883 558-1/2
» 1885 551-1/2
» 1889 508-1/4
Սօսիլթէ Ժէնէրալ աղսիսլարը 11-14
Գրէտի » » 15-22
Շըլլէտըլիլ սէհիլլէրի գուր. քէս 176-23
Թարմիլայ հիսէլէրի 1880 ղը իտիկօր
Սօսիլթէ Ալվիթրօ թիւրք 9-60
Ստամպուլ պանդաղ աղսիսլարը 7-06
Ճէտիլու պոն տը թիլլէր 3 1/4 իլա էքալը
Ա.Գ.ՃԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱՉԱՍԸ 27 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
Ինիլիլլ լիւրաալ 109-10
Յըմաաղ ալթունու 87-07
Բօլ 39-18

Գրքից ալթունու 81-20
Պէեաղ մէճիսինէ (Ֆարգը . . . 1-23
Պէլիկ ֆարգը . . . 4-24
Մէթալը » . . . 5-37
Պագըր . . . 120-
Կլէճէլը գուրօն սքօնթօու. 0/0 2 1/2

ՆԷՎԻՅԷ

Սահիհ մալիմաթլարա նէգաթէն, Չիլիսէ պուլունան մաաթէն քէօմիւրիւ օճագլարըն երւղիւ 10 միլլէօն 866 պին էքթար իմիլ. սանաթ ճիհէթի ի. լէ տիւնեանքն էն պէօլիւք միլլէթի օ. լան ինկիլթէրաա պուլունան մաաթէն քէօմիւրիւ օճագլարըն երւղիւ, 590 պին էքթարտան իպաթէթ իմիլ :

—Պու տէֆա, Բէրի գօնթլուղուն. տա, պիւր մաղարա տէրուսինտէն պիւր պուղ գաեաաղ պուլունմուշ տուր : Մէղ. քիւր գաեա էրիմէ.յիպ, աաթ պուղ եէ. րինէ գուլանըլմագտա իմիլ : Պիւր չօք. քիմէսնէլէր, մէղքիւր ղարալիպ նէվին. տէն օլան մաղարալը սէյր ու թէմաշա իտիպ, մէղքիւր գաեաաաա պիւրէր բար. չա ալրպ խանէլէրինէ կէօթիւրէքէք, պուղ եէրինէ գուլանմագտա իմիլլէր : Մէղքիւր գաեանքն նէ աղըրըլը վէ նէ սուղլուղու էքսիլմէքտէ տիր : Պու չէ.յ, հէր նէ գատար ինանըլմա. եաճագ աճալիպ պիւր չէ.յ աաա օլուն. սա, պիւր չօք միւլթպէր քիմէսնէլէր օլ պապտէ շահատէթլիւր իթմիլլէր, հաթթա, հէքիմէրտէն պիւրիսի, խաա. թալարընա պուղ վիլմէք լաղըմ կէլ. տիլլնտէ, մէղքիւր գաեաաաա պիւր բարաա ալըպ, պուղ եէրինէ գուլան. մագտա տըր : Մէղքիւր գաեա բար. չալարընտան, մէղքիւր գօնթլուղուն էն մէշուր լօգանթալարընտա տալի պուղ եէրինէ գուլանմագտա իմիլ :

—Բարիստէն Մէն-Տընի օլաթընա գաաաա եէր ալթընտան օլարագ. պիւր քէօրիւ ինչա իթմէք իլին մախուս պիւր շիւրքթ թէշքիլ օլուպ, լաղըմ կէլէն քէշֆիլիլ իթմէքտէ տիր :

Պու տալի, Բարիսին եէնիտէն մու. հասէրէնէ ալընտըլը վագթլթ, տիւրա. տան միւհիւմաթ վէ սայիլէ նագլ իթ. մէք իլին եէնի պիւր թէտպիւր տիր :

—Ֆրանսաաաա Ալմանեաա միլ. եօնլարճա աղճէ կիլմիլ օլտուղու հալ. տէ, օրաաա, Ֆրանսաաաա զիւտտէ նագտաղճէ գըլլէթի պուլունմագտա, վէ էհալտէ օլ տէրէճէ սէֆիլիւք հիւքմ. իթմէքտէ իմիլ քի, գըլըն, պու սէ. ֆիլլէր տահա ֆէնա հալէ կիրիֆթար օլաճալար տըր տէ.յի շիմիտէն գօր. գուլմագտա իմիլ :

—Իլլէն հաթթա, Բարիսին Մօն. րուլ մահէլլէսինտէ, Տիւմա իսմինտէ պիւրիսի, պիւր մայմուն մարիֆէթի իլլէ ղէհիլլէնմիլ տիր, չէօլլէ քի, մէրգուլ, հէր կիճէ եաթմագտան, աաթթ իտիպ, չէքէլիլ սու իլէր, վէ մէղքիւր սու. եուն իլիսէ տէ, պիւր գալ տամա բօր. թուգալ իլիլլէ շուրուպու գօր իսի : Օտաաթնտա պէսլէտիլի պիւր մայմունու, մէրգուլուն, հէր ախամ պիւր պար. տագ իլիսէ մէղքիւր բօրթուգալ շու. րուպունտան աղըլթաղըն կէօրիւպ, օնա թալիտ իթմէք իսթէր, վէ կէ. չէնլէրտէ, պիւր կիճէ, չէքէր սուեու. նու հագըր իտիպ, եաթաղընտա, մայմուն կիտէր, իլիստէ պիւր նէվի ղէ. հիլլի սու պուլունան չիլլէ.յի, մէղքիւր չէքէլիլ սու գաաթէհի իլիսէ տօլտու. րուր, վէ կիճէ, մէրգուլ Տիւմա եա. թաղընտան չըգըպ, չէքէլիլ սուեու. նու իլիպ, ղէհիլլէնիլ վէ պիւր գալ սաաթ սօնրա տաեաթմաղ աղըրըլը չէքէրէք րուհունու թէպիլ իտէր :

լինճէ, նէ օլտուղու ասլա տնկալը աւարտը :

Գարատաղըլար, մէղքըլար ֆէլա-
քէթ իւզէրինէ մէճպուր օլտուղար խու-
սուճէթ իճրասընա գալըլըլմամաւա :
Հաթթա, զանն օլունտուղունա նէզա-
րէն, միւթարէքէ օլունտուղար, չիւնքի
իւթ թարաֆ տախի, խուսուճէթի մէքս
իթմէնէ իզլիզա կէօրիւր իտի, պիր
թարաֆ, թէլէֆ օլան ասքէրին եէքի-
նի աօլտուղար, վէ տիկէր թարաֆ
խոսէ, Ըջօտարանն ալթ իսթ պիր հալ-
տէ պուլունմասը իլէ, հուտուտա
պուլունման սէքէնէլէրէ չօգ զարարը
մուճիպ օլան պիր գալըլաք տէվամ
իթմէնէ իլին : Մէղքըլար միւթարէքէ
չօգ սիւրմէտի : Արնավուտար, միւ-
թարէքէլի աեազ ալթընա ալտըլար
տէլի Գարատաղըլարը ալթ իթտիլէր,
Գարատաղըլար տախի գապահաթը,
Ըսթուլ վէ Բօտկօրիլա սէքէնէլէրի իւ-
զէրինէ ալթտըլար : Գանդի թարաֆ
հազիլը, վէ գանդի թարաֆ հազգ-
սըզ իտի, պուլուն պիլտիլմէք կիւճ
տիլ :

Իքի թարաֆ տախի, սիւղը ինթի-
գամ արդուտիտէն նաչի, թահիւտա-
լընըն իճրասընա պուլունմազըլա
պագմամազա իտի : Պու սէպէպտէն
եէնիտէն գան տէօքիլտիւ, ֆազաթ
գաթիլ պիր նէթիճէ հասըլ օլմատըլէօյ-
լէքի, Գարատաղըլար թէվսիի հու-
տուտ իտէմէտիլէր, ֆազաթ, Արնա-
վուտարտանա մաղլուպ օլմատըլար :
Մուսթաֆա բաշա, Գարատաղար
խանանն պագը գալմասընտան խօշա-
նըր, վէ պու իշտէ, քէնտի սէլէֆիլէրի-
նի բօլթիլգաքանա սիւլիք իտէր ի-
տի : Մէմէքէլի, վըլատիլգանն հիւ-
ճուճարընա գարըլ մուհաֆազա իթ-
մէքիլի, տէրիւհտէ իլլէմէսի իլէ,
Պապը ալի քէնտիլինէ հիւրմէթ ու
րիալէթ իտէր իտի, վէ Սըլալարըն
հատաթ իթիտալը թէճալուզ իլլէմէլէ-
րինի մէն իլլէմէք իլին իլլէր վարտը-
սըլըգանը գալըլա սայէսիտէն, առա-
լէթէ գարըլ օլարագ պուլունտուղու
ուլունտուղ ալթ ու հարէքէթլէրին-
տէն աօլանը, ալթըլ Դահանէնէ նալիլ
օլտու : Գարատաղ, գալըլաք ուզաթ-
մագ վէ բօլիթիլգաճա իսթիլգալիլթ
էլտէ իթմէք իլին, մէղքըլար հալտէն
իսթիլգաթ իթտի :

ԺԲ.

Մուսթաֆա բաշա, իլ պու հիւքա-
յէմիլտէ զիքրի սէպգաթ իտէն Գարա-
-Մահմուտ բաշանն ճէնկիւտիլէր իսա-
սէլէրինէ մօլիլք օլմագսըլըն, օնուն
կիպի իսթիլգալիլթ սէվտասընտա
կէզալի :

Մուսթաֆա բաշա, իլիտիլի պու-
լունմագսըլըն մէրհամէթսիլ, Էհլիլէ-
թի օլմագսըլըն հըրսը շան ու թամա
արգասընտան կէզէն, վէ պօղլունլու-
ղուն նէթիճէլէրինէ սօնուգ գան իլլէնա-
զար գըլմաեա ճէսարէթ իթմէքսիլիլի,
եէնի պիր շէյէ էլ վօլումաեա արգուքէլ
պիր առաճ օլտուղու հալտէ, միւս-
թազիլ օլմագ իսթէյիլ, իլիլքիլտա
իսլահաթ իճրասընա պաշաեան Մուլ-
թան Մահմուտուտ արգուսիլնէ իթաթ
իթմէքիլիլ րէտտ պիլլէ, Էմիլէրինի
թանքամաւ եա ճէսարէթ իլլէտի, վէ
քէնտի Արնավուտարընը, քէնտի իս-
թիլգալիլթ իլին գալըլա իտէն Եու-
նանա գարըլ չըգարտըլտան սօնրա,
ուզլունտ օլ գալտըլ գան տէօքիլը
օլտուղու մէմալիլքի մահրուսէյէ գար-
ըլ իսան պանտէրաքընը գիւշտա իլ-
լէտի :

1831 սէնէսիտէ, Մուսթաֆա բա-
շա սըր իլան օլունտուպ, ճէնէթմէ-
քան Մուլթան Մահմուտ խան հազ-

րէթլէրի, միւմալիլէյէ գարըլ, սա-
րագամ Մէհմէտ րէշիտ բաշանն գ-
մանտաք թահիլթնտա օլարագ պիր
նիզամիլէ օլտուղու սէվգ իլլէտի :

Բուսպարըն, թահիլիլէյէ գալտըլ
հիւճուճ իլլէմէլէրի իւզէրինէ, վէ Եու-
նանա գարըլ ալթըլաք ուզուն միւտտէթ
տէվամ իտէն մուհարէպէտէն սօնրա,
Բուսպարըն պիր գըսմը, Էանի Պօսնա
իլէ Արնավուտարը, սուլթանլարըն
հիւքմտարըլը հուգուգլարընա մուղա-
յիլը մէլլիլտաթա պուլունտուղար :
Մէհմէտ րէշիտ բաշա, Էնվալի սու-
րէթլէ, սայքի Բուսպարըն հէր ճիհէ-
թինտէ պաշ կէօսթէրէն իսեան րու-
հունու մէն իթմէք մէմալիլթիլ լալը
իլլէտի :

Թէպէլէնի Ալի բաշանն, մէմա-
լիլթիլթնտէն տիւլմէսիլտէն սօնրա,
Արնավուտարընէն զիտաեա սահիպ
գուտըլթ ու գուլթիլթ օլան բաշաք,
Մուսթաֆա բաշա իտի : պու սէպէպ-
տէն, մէմալիլքի մահրուսէյէն գուլ-
վէյի ապքէրիլէսի օնա գարըլ չըգա-
րըլ :

Մուսթաֆա բաշա, հըրսը շան ու
թամաքնտան քէօրէնէրէք, ապաքիլի
ճահանէյին քէնտի իւզէրինէ հիւճուճ
իլլէմէսիլտէն պէլէմէտի, վէ պիր չօգ
լաթին վէ Միւսիլման Արնավուտա-
րըն պաշանա կէշէրէք, Պապունաեա
գալտըլ սատարագամը գալըլաբաեա
կիթտի, վէ գալըլա ալմագ բըլանընը
գալարալաշտըլըլ օլտուղու հալտէ, օ-
լտա օրտու գուրտու : Պապաթ պիր
գալ սաթթ գալըլաք սօնրա, մաղ-
լուպ օլտու, վէ իլք Էլվէլ քէնտիլի ֆի-
լուր իլլէտիլտէն, քէնտի օլտուղունու
Արնավուտարը հուտուտարընաեա Է-
թէյէ սիւրիւքէյիլ կէօթիլտիլտէլ վէ
Ըջօտարան վաթըլ օլտուղունա, Գա-
րա Մահմուտա պէնգէմէք իսթիլթէրէք,
սարքիլէրի իլինտէն պիր թագըմ իլիտ
ապքէրիլ սէլտի վէ տնկէր իլլէ պիրլը-
տէ, գալէաեա չէքիլտի Միւսիլթիլթիլ
պէօյիլթիլ Տօտ-Բըրէնգանն եէլէնի
վէ գալիլմագամը Բըրէնգ-Մարքիւ,
Էիւզ գալտըլ տաղիլէրի իլլէ պիրլըտէ,
մէղքըլար գալէաեա չէքիլտի :

Պապաթ, Մուսթաֆա բաշա, տա-
խիլի մուհարէպէ Էիւզիլտէն հուտու-
լէ կէլէն քին ու զարագը վէ հատ ու
հիսապա կէլինմէք սուրէթտէ պիր թա-
գըմ առաճըլ գաթիլ իթտիլթիլսի իլլէ
թահիլթ իթմիլ օլտուղու պուլըլ ու-
տալէթիլ ունուլթմուլ իտի :

Ըջօտար Էհալիլի, քէնտիլիլի ա-
լա սէվթէթիլիլտէն, մուսթաֆա թա-
լի իթմէտի, քէնտիլի իսէ, ապա-
քիլի շահանէյի կէրի սիւրմէք ի-
չին Ըջօտար Էհալիլիլի մուսթաֆա-
թինէ կիւլէնմիլ իտի : Գալէաեա մու-
հապէրէեա ալթմըլ օլտուղու հալտէ,
թամ իւլ պուլուգ ալ, գալէաեա տէհ-
չէթլու սուրէթտէ թօքա թուլուլա-
սընա Էօյլէ պիր իլիտիլթիլ գարըլ գ-
օյտու քի օնտան Էօյլէ պիր իլիտիլթ-
ալա մէմուլ օլունմալ իտի, ֆազաթ,
սօնունտա, Ըջօտարալըլար մուսթաֆա
իլլէմէթիլթիլ իլին, թէսիլթ օլմաեա
մէհպուր օլտու :

Վագըլ, Լաթին տաղիլէրի, միւ-
մալիլթիլթ մուսթաֆա իլլէմէք իլին,
սայքնա չօգլուգ օլմաեաբաք օլաեա
ինմիլթիլ իտի, ֆազաթ, սիւարի տա-
քիլի թարաֆընտան իւզէրինէ հիւ-
ճուճ օլունտու, վէ քէնտիլէր իլին եէ-
նի պիր սիւրա սաեղլան թօլի իլլէ գ-
օլալալալըլարընտան, գանըլ պիր գալ-
ղաեան սօնրա պէօյիլթ թէլէֆիլտաթ-
լա մաղլուպ օլտուղար :

վէ չօգտա առաճըլար թէլէֆ օլ-

տու, չիւնքի գալըլա իտէրէք մէյտա-
նը մուհարէպէտէ տիւլէնլէրտէն մա-
տա, Էլէ կէլէնլէրին պաշալըլ, սա-
րագամն Էօնիլտէ քէսիլտի :

Մէղքըլար վագալար, Ըջօտարա
վուգու պուլունտու հէնկիւտաեա, Գա-
րատաղըլար ագըլըլըլ իտիպ, րա-
հաթ տուրտուլար, վէ հէմհուտուտ
օլան սէքէնէլէրին իլթիլթալարընա
սէպէպիլթիլ վիլմէտիլէր, չէօյլէ քի,
վըլատիլգա, Էալընըլ քէնտի տախիլի
իտարէսի իլլէ մէղըլ օլտու : Սատարա-
գամ, Ըջօտար վալիլիլի տախիլի տա-
լիլթիլ իթաթալա ալտըլտան սօնրա,
Իհթիլմալ տըր, Գարատաղա գարըլ չը-
գար իտի, ֆազաթ, Մըսըր վալիլի
Մէհմէտ Ալի բաշանն ճէնկիւտալէր
թաթալվուրարընա գարըլ գօյմագ ի-
չին միւսթաճէլ սուրէթտէ իսթապ-
ալա չաղըլտըլ : Սատարագամ, իսթան-
պօլա կիթմէք իւզլէ Էօյա չըգալըլը-
տա, պիր պէօյիլք Լաթին տաղիլէրի
պաշանա կէշէրէք արգասընտան կիթ-
մէսի իլին, Միւսիլթիլթիլ պէօյիլթիլ
նիլթ-Բըրէնգանա (Տօտ-Բըրէնգա Էօլ-
միւլ իտի) տալէթ օգուտու :

Սատարագամ Էօյա չըգալըլտան սօ-
րա, Ըջօտար Էհալիլթիլիլ իտարէսի,
իլք տէֆա օլարագ, պիր Էհնէպիլ բա-
շաեա իհալէ օլունտու, չիւնքի, Պու-
լաթիլ իսանէտանընը գուլթիլթ ու
գուտըլթիլ Մուսթաֆա բաշանն պալ-
թիլ իլլէ պէրապէր պիրլըտէ սէօնմիւլ
իտի :

Միւմալիլթիլ Էհնէպիլ բաշա, տալէն
Բուճ օլան Մօրալը Ալի բաշա իտի,
բաշալի միւմալիլթիլ, քիմէնէ զարա-
լար պուլունմաեաբաք քէնտի հալլէ-
րինտէ տուրտան պիր թագըմ առաճա-
լըլ չաղըլտա Էօյալիլթիլ իլին Էհա-
լինն մէնֆուրու օլմուլ իտի :

Միւմալիլթիլ, քէնտի մէրհամէթ-
սիլթիլ վէ թէքէպիլտանն թալըլ ու
հարէքէթիլ իլլէ սէպէպիլթիլ վիլմիլ օլ-
տուղու իսեան իւզէրինէ, իսթանպօլա
կէրի չաղըլտըլ :

Քէնտի իտարէսի կիւնիլտէն, Գարա-
տաղըլար, կէրէք հիւճուճ իթմէք, վէ
կէրէք, հուտուտարտա պուլունման սէ-
քէնէլէրին խուսուճէթիլնէ գարըլ քէն-
տիլթիլիլ մուհաֆալա իլլէմէք իլին եէ-
նիտէն սիւրա հալտըլտանտըլար, չէօյլէ
քի, պաղէն սիւրօլուն ֆիլանա ճիհէ-
թինտէ, վէ պաղէն տիլէր պիր ճիհէ-
թինտէ արտը սըրաք քէսիլթիլթիլ
ճիւտաեա թիլ օլտու պուլուն իտի, իա-
լիլթիլ իլլէ թարաֆա աա սիւրաեթ
իտիպ, պուլըլ ուտալէթ, ալէսէլիլ
Արնավուտ վէ Գարատաղըլար կիպի
Էսքի վէ իլիտ միլլէթիլթաեա կէօրիլէն
Էյի տուլըլարա զալէպէ իտէր իտի :

Օլ արա, տաղըն, Պէրտաեա Էն
գիտաեա Էաղըն օլան իլթ թէքէլէրին-
տէ իսքեան իտէն վէ քեաֆիթէն
Լաթին ճիւտիլտէն օլան Հօթ ալիլթիլ
սէքէնէլէրի, Ըջօտար վալիլիլիլ պիր
հագըլըլըլըլտան տալտը իլթիլթա-
լար պուլունտուպ, վէ նիզամէն հու-
գուլարընա սահիպ օլմաեաբալարըն-
տան, չիւնքի առալէթ գալըլարը
քէնտիլէր իլին գալըլ իտի, հիւքիւ-
մէթիլ սէնիլթիլ գարըլ իսեան գալ-
ըլալըլար վէ ալ գալտըլ քի Գարա-
տաղըլար իլլէ պիրլէնէճէլէր իտի :

Փաշա, պուլունտու տախիլի տալիլթ-
յի իթաթալա ալմագ իլին, պիր թա-
գըլ թէպալիլթիլ իթիլթիլալ իլլէմէք-
տէ տիր կիպի կէօսթէրիլ, ֆազաթ,
Հօթ, բաշանն քէնտուլէ գարըլսէվգ
իլլէտիլիլ պիր թապուր ապքէրտէն գ-
գար ալիլթիլ տէլիլ իտի, պուլար,
Էհնիտէն Օսմանըլ հիւքիւմէթիլ իլլէ

նըտըլար իսէ, Արնավուտարա մալա-
սա օլան քիպը ու մաղրուրիլթիլթիլ
սայէսիտէ իտի, չիւնքի, վըլատիլգա-
նըն հիւքիւմէթիլ թահիլթնտա պուլուն-
մագըլըլ քէնտիլէր իլին մէքէլլէթ
առա իտէրլէր իտի :

Արնավուտարըն, հիւքիւմէթիլ սէ-
նիլթիլ Էհնիտէն թապի օլմալարընն
սէպէպիլթիլ հէր նէ տալիլ օլմուլ օլա-
չու սահիլ տիր քի Հօթ սէքէնէլէրի,
Գարատաղ իլլէ պիրլէնէթիլթիլտէ, իհ-
թիլմալ տըր, սայիլ տաղիլթիլ տալիլ,
օնլարա պագալագ պիրլէնէթիլթիլ վէ
օլ վագըլթ, Ըջօտար Էհալիլթիլիլ Էմիլ
մուհաֆալաք զիտաեալիլ կիւճէ-
չէճէք իտի, Պապաթ, ճիւտիլթիլ իլլէ
գալլէթիլ, վէ իհթիլմալ տըր, մէղհէպ
ֆալըլ, Էհնիլ պիր իտարէյի հիւքիւ-
մէթ իպգասընա վէ պիւթիւն Արնա-
վուտարըն բօլիլթիլգաճա հալլինն
թէպալիլ օլմաեա սէպէպիլթիլ վիլթ-
պիլթիլ պագըլ վագալարըն իճրասընը
մէն իթտիլթիլ :

ԺԳ.

Չէրքէլ Հաֆէք բաշա, 1832 սէնէ-
սիտէ, Ալի բաշա Էհնիլթիլ, Ըջօտար
վալիլիլ նապ օլունտուպ, պիր չօգ թա-
պուր բիտաեա աաքիլի վէ պիր չօգ
թօր իլլէ պէրապէր Արնավուտարը
վաթըլ օլտու : Պու գալտըլ ապքէր վէ
պու գալտըլ թօր, Մուլթանն արգու-
սիլի, Ըջօտարալըլարա գապուլ իթ-
տիլթիլտէ Էլ վիլթէք գալտըլ պիր
գուլթիլթիլ իտի : Տալուտ բաշա, ֆէ-
րիգ բալէսի իլլէ, Հաֆէք բաշանն գ-
մանտաք թահիլթնտա պուլունմագա-
լար իտի :

Եհնիլ վալիլ, իպթիտա, մէտհ ու սէ-
նաեա չաեան հարէքէթտէ պուլուն-
տու : Ըջօտարտա պիր չօգ վագըլթ-
տան պէրու Էօթիլ հիւքիլ իթմէքտէ,
չէօյլէ քի, գանունլար, կէրէք հիւ-
քիւմէթիլ մահէլիլտէ, վէ կէրէք մէմ-
լէքէթիլ սահիպ նուլթիլ ու գուտ-
րէթիլթիլ թարաֆընտան աեաք ալթը-
նա ալթմագալա իտի : Հաֆէք բաշա,
առալէթիլ նօգթաք նօգթաքնա իճ-
րա իտէրէք, Էհալլինն մուհապալթիլ-
նի, տիմիլթիլ քի իւզէրինէ տալլէթ
իթտի, չիւնքի, Էհալլի, Էհնէպիլ պիր
վալիլ սէվմէք իտի, իլա, Էհալլինն
նէֆրէթիլիլ մուհաֆալաքըն, մէմ-
լէքէթիլ իտարէ իթմէքիլթիլ մուլաֆ-
ֆագ օլտու :

Մուլթ ու սալահ արգուսիտէ սու-
լունմագալա տըր տէլի հագըլթնտա օ-
լունտան գանըլ սարիհէ չըգալմագ ի-
չին, Գարատաղըլար իլլէ միւթարէքէ
իտիպ, սիւրօլարտա վագըլ օլան չէ-
հիլթիլթիլ բաղարալարընա անլէրի գա-
պուլ իլլէտի : պուլուն իւզէրինէ,
թիւճալըլ, իսթիլ վագըլթտան պէ-
րու տուրմուլ օլտուղու հալտէ, Էհնի-
տէն ալըլտըլ :

Մէղքըլար թէպալիլթիլ իւզէրինէ,
Պէրտա սէքէնէլէրինն պիր գըսմը,
հիւքիւմէթիլ սէնիլթիլ թապի պուլուն-
մագ արգուսիտէ տիր կիպի կէօսթէր-
տի : ֆաշա, սիւրօլարըն Էաղընտա
իսքեան իտէն Գարատաղըլարը, քէն-
տիլինէ ճէպ իտէլ մէմուլիլ իլլէ, ան-
լէրէ, Արնավուտարը Լաթիլթիլթիլ,
Էիւզլէրնէ սէնէլէրտէն պէրու սահիպ
օլտուղարը պիլ իթիլթալարը վիլ-
մէքիլթիլ թէքիլթիլ իլլէտի :

(Տէլ-Գ)

ՄԱՆՁՈՒ ՊԱՆԻՆԵ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ե. ՓԱՆՈՍԵԱՅ

Գալթաթա րէնէլ միլի բաղարընա
Ն. 20 իսիլ իսանն տ